

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดจันทบุรี

ธวัช วิเชียรประภา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ธวัช วิเชียรประภา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....พรนภา หอมสินธุ์.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์)

.....ร. รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวสน์.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวสน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....วนิดา ทองใบ.....ประธาน
(ดร.วนิดา ทองใบ)

.....พรนภา หอมสินธุ์.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์)

.....ร. รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวสน์.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวสน์)

.....อรอนงค์ ดิโนน.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรอนงค์ ดิโนน)

คณะพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

.....ธีรณี ธีรนิกร.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรณี ธีรนิกร)

วันที่ 28 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยการได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.พรนภา หอมสินธุ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์
ศรีสุริยเวศน์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด รวมทั้งสนับสนุนเป็นกำลังใจ
และเอาใจใส่แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอำเภอไร่ จังหวัด
ตราด ที่ให้ความร่วมมือในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยทุกแห่งที่กรุณาอนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวม
ข้อมูล อำนวยความสะดวกเป็นอย่างยิ่ง ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่ ๆ น้อง ๆ เพื่อนร่วมงานที่สนับสนุนใน
ทุก ๆ ด้าน คอยให้กำลังใจ ขอขอบคุณครอบครัวที่เป็นกำลังใจอันดีที่ทำให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้
สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ธวัช วิเชียรประภา

51924077: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คำสำคัญ: พฤติกรรมสุขภาพ/ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน/ ปัจจัย

รัชช วิเชียรประภา: ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดจันทบุรี (FACTORS AFFECTING HEALTH BEHAVIORS OF HEALTH VOLUNTEERS, CHANTHABURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์:

พรนภา หอมสินธุ์, Ph.D., รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, Ph.D. 81 หน้า. ปี พ.ศ. 2555

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมสุขภาพและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดจันทบุรี โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงความสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างคืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตจังหวัดจันทบุรีจำนวน 384 คน จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและปรับปรุงขึ้น ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ และแบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพตามสุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีครอนบาคแอลฟา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้แก่ การรับรู้ความสามารถแห่งตนต่อพฤติกรรมสุขภาพ การรับรู้ความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อายุ การได้รับการอบรมเพิ่มเติม การเข้าร่วมประชุมและการรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ ($r = .271, .203, .122, .189, .125$ และ $.128$ ตามลำดับ) โดยพบว่าการรับรู้ความสามารถแห่งตนต่อพฤติกรรมสุขภาพ การรับรู้ความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย การได้รับการอบรมเพิ่มเติม และอายุ เป็นปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 15.2 ($R^2 = .152, p < .001$) ซึ่งสามารถเขียนสมการทำนายได้ดังนี้

$$\text{พฤติกรรมสุขภาพ} = 22.791 + .096 (\text{การรับรู้ความสามารถแห่งตนต่อพฤติกรรมสุขภาพ}) + .125 (\text{การรับรู้ความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย}) + .993 (\text{การได้รับการอบรมเพิ่มเติม}) + .039 (\text{อายุ})$$

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางแก่พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่เน้นการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถแห่งตนและการรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ รวมทั้งการจัดการอบรมเพิ่มเติมความรู้และทักษะแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

51920477: MAJOR: COMMUNITY NURSE PRACTITIONER; M.N.S.

(COMMUNITY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORDS: HEALTH BEHAVIOR HEALTH VOLUNTEERS FACTORS

TAWAT WICHIANPRAPHA: FACTORS AFFECTING HEALTH
BEHAVIORS OF HEALTH VOLUNTEERS, CHANTHABURI PROVINCE.

THESIS ADVISORS: PORNNAPA HOM SIN, Ph.D., RUNGRAT SRISURIYAWET,
Ph.D., 81 P. 2012.

The objectives of this study were to describe health behavior and to examine the factors influencing health behavior of health volunteers. The study was a correlational research. The participants of the study were health volunteers in Chanthaburi province. The sample consisted of 384 village health volunteers selected by multistage random sampling. Data were collected with self-administered questionnaires. The instruments which were developed by the researcher and adapted from the previous studies including demographic characteristics, health behavior perception and 10 National health act of health behavior questionnaires. The reliabilities of questionnaires were analyzed using Cronbach's alpha coefficient. Descriptive statistic analysis, Point Biserial Correlation Coefficients, Pearson's Product Moment Correlation, and Stepwise Multiple Regression Analysis were used for data analysis.

The results of the study revealed that factors positively related to health behavior of health volunteers were self efficiency in achieving health behavior, perceived susceptibility, age, receiving training, attending the meeting and perceive motivation to perform the duties. Factors that could predict health behavior of health volunteers were self efficiency in achieving health behavior, perceived susceptibility, receiving training, and age at the level of 15.2% ($R^2 = .152$, $p < .001$). The regression equation was as follows:

$$\text{Health behavior} = 22.791 + .096 (\text{self efficiency in achieving health behavior}) + .125 (\text{perceived susceptibility}) + .993 (\text{receiving training}) + .093 (\text{age})$$

The findings will be as a guideline for nurse practitioners and people concerned to develop village health volunteers, which focus on increasing self efficiency and perceived susceptibility including provide training to increase knowledge and skills continuously.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน.....	13
พฤติกรรมสุขภาพและสุขบัญญัติแห่งชาติ.....	17
PRECEDE PROCEED MODEL.....	21
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ.....	24
3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง.....	29
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	35
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4 ผลการวิจัย.....	38
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างและการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ....	38
ส่วนที่ 2 พฤติกรรมสุขภาพ.....	42
ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ.....	42
ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ.....	45
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	47
สรุปผลการวิจัย.....	47
อภิปรายผลการวิจัย.....	48
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	54
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	55
บรรณานุกรม.....	56
ภาคผนวก.....	64
ภาคผนวก ก	65
ภาคผนวก ข	67
ภาคผนวก ค	69
ภาคผนวก ง	77
ภาคผนวก จ	79
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	81

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล.....	39
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม สุขภาพ.....	41
3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมสุขภาพ.....	42
4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมสุขภาพ.....	44
5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่สามารถอธิบายพฤติกรรมสุขภาพ ของอาสาสมัครสาธารณสุข.....	45

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	12
2 PRECEDE PROCEED Framework.....	21
3 ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	31